

IZVANBOLNIČKO LIJEČENJE OVISNOSTI U DUBROVAČKO-NERETVANSKOJ ŽUPANIJI U 2015. GODINI

U 2015. godini u Zavodu za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, u Odjelu za mentalno zdravlje, zbog zlouporabe sredstava ovisnosti liječena je ukupno 241 osoba od čega su 224 osobe opijatski ovisnici, a 17 neopijatskih ovisnika i konzumenata (tablica 1).

Tablica 1. Broj liječenih osoba zbog zlouporabe sredstava ovisnosti u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2015. godini

Sredstvo ovisnosti	Broj liječenih osoba
Opijati	224
Ostalo	17
UKUPNO	241

Izvor podataka: Odjel za mentalno zdravlje Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

U Odjelu za mentalno zdravlje Dubrovnik liječene su 143 osobe (134 opijatska ovisnika i 9 neopijatskih ovisnika ili konzumenata), na Korčuli 52 osobe (48 opijatskih i 4 neopijatska ovisnika ili konzumenta), u Pločama 30 opijatskih ovisnika te u Metkoviću 16 osoba (14 opijatskih i 2 neopijatska ovisnika ili konzumenta) (tablica 2).

Tablica 2. Broj osoba prema sredstvu ovisnosti i mjestu liječenja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2015. godini

Sredstvo ovisnosti	Dubrovnik	Korčula	Ploče	Metković	Ukupno
Opijati	134	48	30	14	226
Ostalo	9	4	0	2	15
UKUPNO	143	52	30	16	241

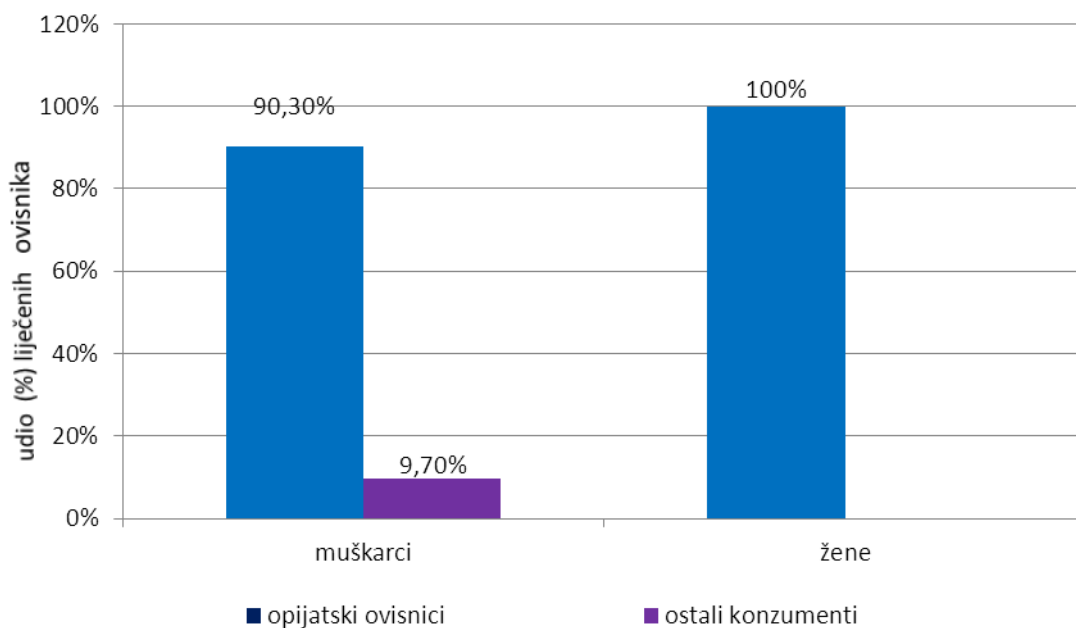
Izvor podataka: Odjel za mentalno zdravlje Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

Tijekom 2015. g. na liječenje su se po prvi put javila tri nova ovisnika i konzumenta, od čega je jedan novo liječeni opijatski ovisnik, a dva novo liječena neopijatskih ovisnika ili konzumenta (tablica 3).

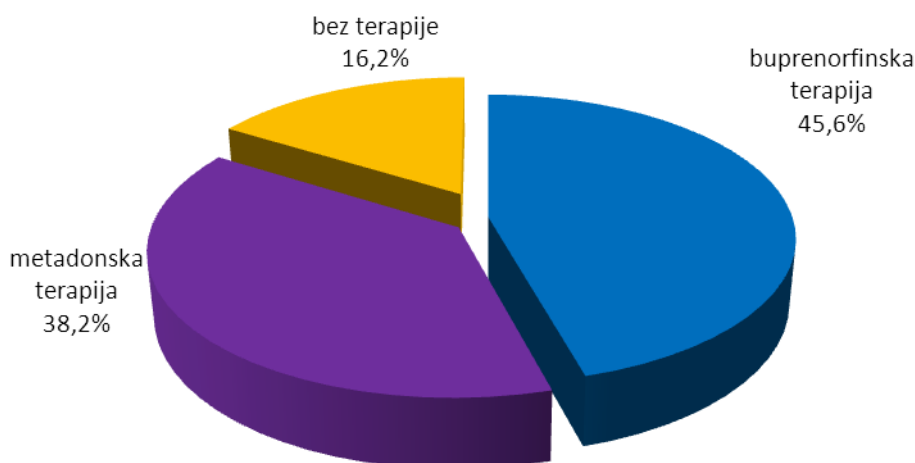
Tablica 3. Broj novo liječenih ovisnika prema sredstvu ovisnosti i mjestu liječenja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2015. godini

	Dubrovnik	Korčula	Ploče	Metković	Ukupno
Novi opijatski ovisnici	1	0	0	0	1
Novi ostali konzumenti	1	0	1	0	2
UKUPNO	2	0	1	0	3

Od ukupnog broja liječenih ovisnika u 2015. g. 217 je muškaraca, a 24 žene. Od 217 muškaraca njih 196 (90,3%) su ovisnici o opijatima, a 21 (9,7%) ostali konzumenti. Od 24 žene sve su opijatske ovisnice (slika 1). Najveći broj liječenih opijatskih ovisnika bio je na terapiji buprenorfinom s udjelom od 45,6%, na terapiji metadonom 38,2% dok je 16,2% bilo bez terapije (slika 2). Osobe koje ne uzimaju supstitucijsku terapiju su stabilni apstinenti, a dalje dolaze na kontrole i savjetovanja. I osobe koje služe dužu zatvorsku kaznu najčešće ne uzimaju supstitucijsku terapiju dok se nalaze u zatvoru.

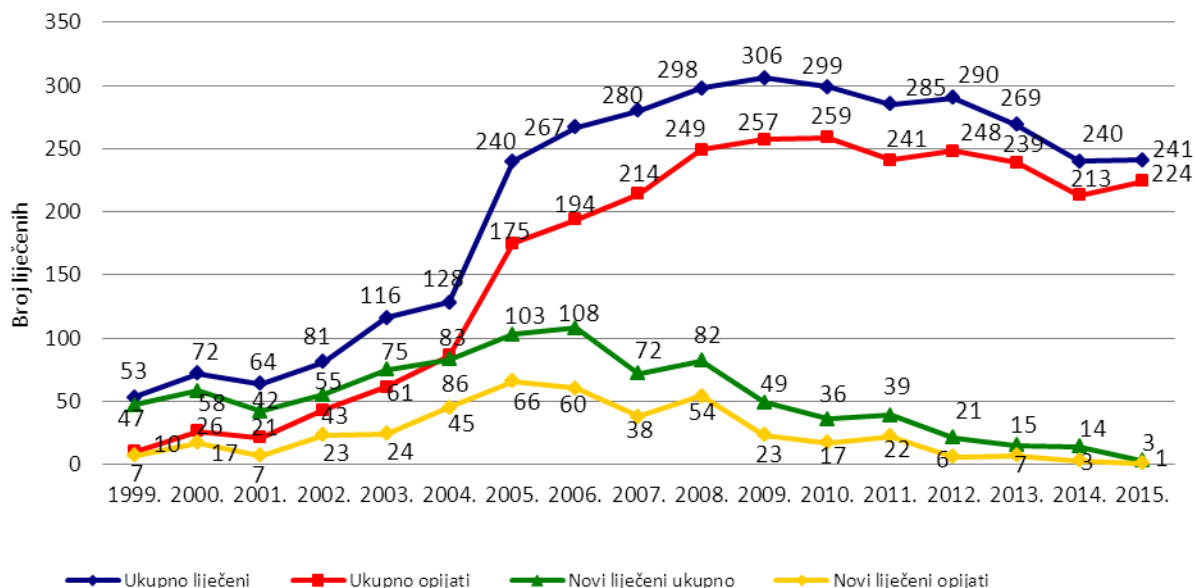

Slika 1. Udio osoba liječenih zbog zlouporabe droga prema sredstvu ovisnosti i spolu u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2015. godini

Slika 2. Udio liječenih opijatskih ovisnika prema vrsti supstitucijske terapije u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2015. godini

Broj ukupno liječenih osoba zbog zlouporabe droga, kao i broj osoba liječenih zbog opijatske ovisnosti povećavao se od 1998. do kraja 2009. godine, a otada broj ukupno liječenih osoba pada. Za razliku od toga, broj novih liječenih osoba i novo liječenih zbog opijatske ovisnosti raste do kraja 2005. godine, dok od 2007. ima silaznu putanju (slika 3).

Slika 3. Broj osoba liječenih zbog zlouporabe droga, ukupno i novo liječenih u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u razdoblju od 1998. do 2015. godine

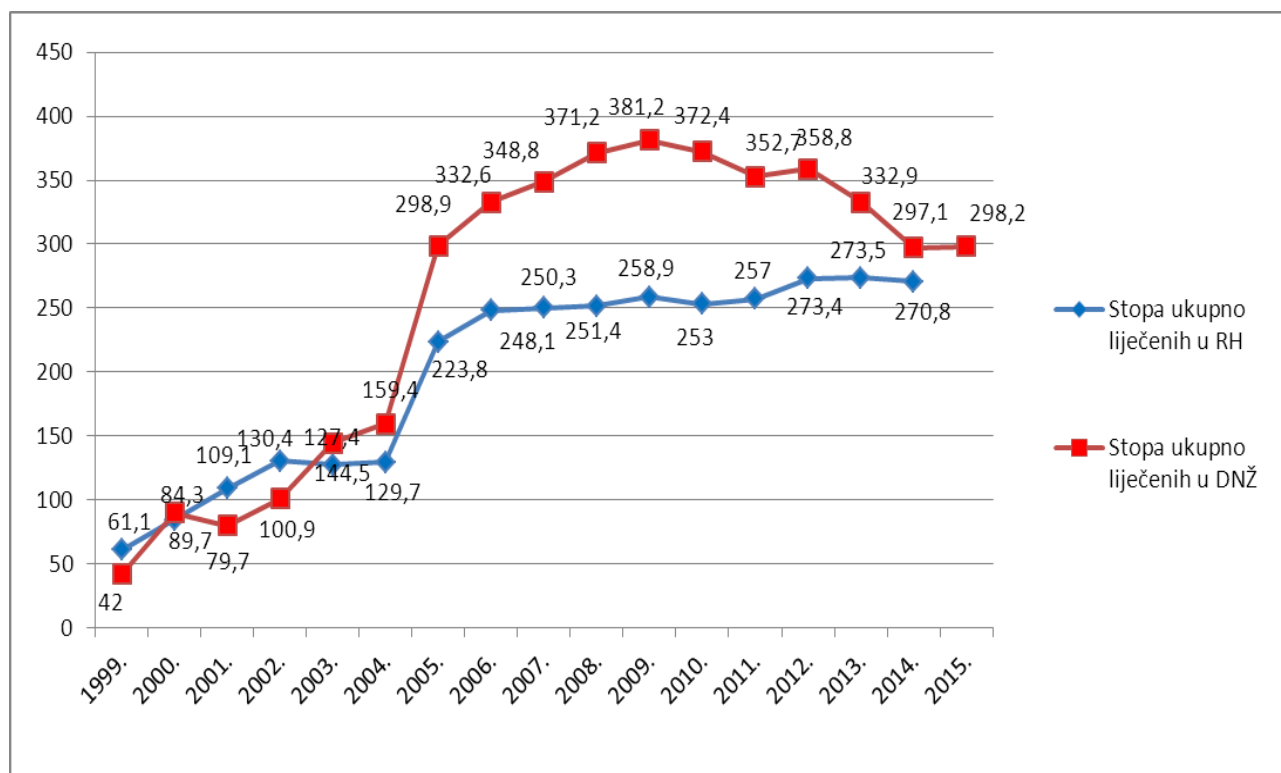
Kod prvog javljanja na liječenje osoba ovisnih o psihoaktivnim tvarima obavezni smo, metodom intervjua, uzimati njihove osnovne podatke i početkom svake slijedeće godine, dok su u sustavu liječenja, ažurirati ih. Podaci su nam važni za što adekvatnije pristupanje liječenju i pomoći osobama koji se liječe u odjelu kao i za planiranje preventivnih aktivnosti. Jedno od upita odnosi se na povod uzimanja psihoaktivnih tvari. Prema analizi odgovora, najčešći povod uzimanja psihoaktivnih tvari su: znatiželja, utjecaj vršnjaka, dosada, zabava, želja za samopotvrđivanjem i neznanje o mogućim štetnim posljedicama. Manji broj njih izabere probleme u obitelji ili školi. Od tri nove nikad liječene osobe u 2015. g. njih dvije navodi kao povod uzimanja psihoaktivnih tvari psihološke probleme kao što su depresija i mladenačka nesigurnost, a jedna osoba kao povod uzimanja navodi dosadu.

U Odjel za mentalno zdravlje prijavljuju se osobe ovisnici o opijatima ili konzumenti neopijata samovoljno ili u pratnji svoje obitelji. Međutim, Centar za socijalnu skrb i sud upućuju nam osobe kojima su izrečene mjere obaveznog liječenja ili pojačane brige i nadzora. Liječnici primarne i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, službe za izvanbolničko liječenje ovisnosti drugih županija i drugi također mogu uputiti osobe kojima je potrebna pomoć u liječenju ovisnosti. U protekloj godini od ukupnog broja novo liječenih osoba osobno se javila jedna osoba, u pratnji obitelji također jedna osoba te po preporuci i u pratnji prijatelja jedna osoba.

Uspoređujući stopu liječenih osoba na razini Republike Hrvatske i Dubrovačko-neretvanske županije (slika 6) primjećuje se porast broja ovisnika, koji se liječe zbog ovisnosti o psihoaktivnim tvarima na razini države i naše županije od 1998. do 2006. godine. Na razini Republike Hrvatske broj liječenih osoba stagnira do 2014. (za 2015. godinu nemamo podatke o ukupnom broju liječenih osoba u Republici Hrvatskoj), dok se u Dubrovačko-neretvanskoj županiji bilježi lagani porast broja liječenih osoba sve do 2009. godine. Razdoblje rasta ukupnog broja osoba liječenih od ovisnosti o opijatima i neopijatima rezultat je kvalitetnijeg i organiziranijeg obuhvata. Naime, uspostavljena je bolja suradnja i umreženost institucija, koje se bave osobama kojima je potrebna

pomoć i liječenje od ovisnosti (liječnici obiteljske medicine, centri za socijalnu skrb, zatvori, prekršajni, općinski i županijski sudovi). Od 2009. g. do danas taj broj je u laganom padu, a za to postoji nekoliko razloga:

1. Broj novih heroinskih (opijatskih) ovisnika koji se javljaju na liječenje je manji. Istovremeno više osoba umire dijelom zbog posljedica uzimanja opijata, a dijelom zbog drugih zdravstvenih poteškoća.
2. Osobe koje se liječe od opijatske ovisnosti i uzimaju zamjensku terapiju trebale bi redovito dolaziti na liječničku kontrolu. Međutim, određeni broj osoba ne javi se redovito svaku godinu, već svaku drugu unatoč našim nastojanjima i kontaktiranjima istih.
3. Osobe koje se nalaze u evidenciji našeg odjela, a počinitelji su kaznenih djela nalaze se u zatvorima diljem Hrvatske i prijavljeni su u penološkom sustavu, a ne u odjelu ovog Zavoda sve dok ne izađu iz zatvora. Isto tako osobe počinitelji kaznenih djela iz drugih krajeva koji služe kaznu u zatvoru u Dubrovniku za to vrijeme prijavljeni su u našoj evidenciji dok im traje kazna.

Za 2015. g. na razini Republike Hrvatske još nema podataka o stopi ukupno liječenih.

Slika 6. Stopa liječenih zbog zlouporabe droga na razini Republike Hrvatske i Dubrovačko-neretvanske županije u razdoblju od 1998. do 2015. godine

Slijedom navedenih podataka, potrebno je i dalje raditi na obuhvatu i zbrinjavanju osoba ovisnih o psihoaktivnim drogama te jačanju međusektorske suradnje i prevencije zlouporabe droga. Planiranim aktivnostima radi se na poboljšanju kvalitete obuhvata, liječenja, pomoći i podrške osobama ovisnima o psihoaktivnim tvarima. S druge strane istraživanjem života mladih ljudi na području naše županije, radi boljeg uvida u stanje, nastojimo poboljšati provođenje postojećih programa prevencije i osmisлити nove koji su u skladu s potrebama naših mladih.

Rizična ponašanja

Među osobama liječenim zbog opijatske ovisnosti velik je rizik prenošenja zaraznih bolesti koje se prenose krvlju poput hepatitisa C, B i HIV infekcije. Svake godine u Odjelu vršimo testiranja krvi na AIDS, HVB i HVC novih nikad liječenih opijatskih ovisnika te liječenih osoba koji su prethodnih godina imali negativan rezultat na nalazu, a navode rizična ponašanja poput zlouporabe terapije intravenoznim putem, seksualnih odnosa bez zaštite i dr. U 2015.g. od 224 liječena opijatska ovisnika njih 71 (31,7%) je bilo pozitivno na hepatitis C, a 1 osoba je pozitivna novoizaražena. Nijedna osoba nije imala pozitivan rezultat testa na AIDS i HVB.

Pripremila

Martina Jerinić Njirić, prof. pedagogije